

A hazai biztosítók Szolvencia II felkészültsége a GAP analízis alapján (összefoglaló áttekintés) 2010. május

Bevezetés

A felügyelet 2009 szeptemberében (130217/2009) levélben kereste meg a biztosítókat, hogy felmérje a már elfogadott, és 2013-tól hatályba lépő Szolvencia II-re való felkészültségüket. A kérdések elsősorban vállalatirányítási, belső szabályozottsági, IT fejlesztési, statisztikai, tartalékolási és modellezési kérdésekre vonatkoztak. (lásd Melléklet.)

Megkeresésünkre csaknem minden biztosító válaszolt, bár többen az arányosság elvére hivatkozva csak általánosságokat fogalmaztak meg válaszaikban, noha az még nem ismeretes, hogy a Szolvencia II rezsim hatályba lépésével milyen szabályok, követelmények lesznek érvényesek azon biztosítókra, amelyek nem tartoznak az irányelv hatálya alá.

Hangsúlyozandó, hogy az alábbi értékelés nagyrészt a biztosítók által saját magukról kialakított kép alapján történt, a válaszokban szereplő tényközlések gyakorlati hátterét, megvalósulását nem vizsgáltuk, azokról csak részlegesen áll rendelkezésünkre információ. Kérdéses az is, mennyire van tisztában a biztosítási piac azzal, hogy minek, milyen minőségben és mélységben is kell megfelelnie. Úgy gondoljuk, a mennyiségi hatástanulmányokban már eddig is részt vevő biztosítók inkább tisztában vannak a várható felkészülési folyamattal, míg a többi biztosító kevésbé. Ezért is tarjuk fontosnak egyrészt ezt a felmérést, másrészt azt, hogy az utolsó mennyiségi hatástanulmányban lehetőleg minden biztosító részt vegyen.

Értékelés

A felkészültségi felmérés (GAP analízis) és az eddigi hatástanulmányokban (QIS-ekben) való részvétel, valamint a piacon szerzett tapasztalataink alapján minden biztosítónál egyenként 1-10 skálán értékeltük a 21 kérdésre kapott választ. Ezek átlagából a teljes piacra nézve 5,5 értéket kaptunk, összességében tehát a biztosítók felkészültsége közepesnek mondható (némi javítja az összképet, ha az értékelést a piaci részarányokkal súlyozzuk, ekkor a biztosítók összpontszámainak átlaga 7,6). Néhány eldöntendő (igen/nem választú) kérdésnél (3., 12., 14., 15. és 18.) csupán az igenek arányát értékeltük a teljes piacra nézve, hiszen például az, hogy egy biztosító tervezi-e egyszerűsítések alkalmazását, nem minősíti a biztosító felkészültségét.

A biztosítási piac felkészültségéről az alábbi kép alakult ki főbb kérdéscsoportonként:

Vállalatirányítás (1-6 kérdések): A piac felkészültsége közepes, az 1-10 skálán 4,8 ezen kérdéskörre kapott válaszok átlaga.

A biztosítók nagy része már tett bizonyos lépéseket (vállalatirányítási és kockázatmenedzsmenti) szervezete átalakítására, így körülbelül a felük hozott már létre vezető kockázatkezelő (CRO pozíciót), vagy tervezi annak kialakítását határozott ütemterv alapján.

Ugyancsak közel a biztosítók fele törekszik önálló megfelelési (compliance) terület kialakítására (ezek természetesen a nagyobb piaci részarányú biztosítók); és közepesnek mondható a biztosítók felkészültsége a saját kockázat és szolvencia-értékelési rendszerek (ORSA) kialakítása terén is.

A biztosítók mindössze egyharmada tervezi az aktuárius terület fejlesztését, átalakítását. Ezt úgy is értékelhetjük, hogy a fejlesztések a közelmúltban (a legutóbbi pár évben) már megtörténtek. Megfelelően bizonyítja ezt a biztosítók QIS-ekben való aktív részvétele, mely elsősorban aktuárius szakértelmet igényelt.

Beszámoló (értékelési elvek) közzététel (7-10): Ezen a kérdéskörön belül kaptuk a legnagyobb szórású válaszokat, így önmagában az átlag (5,1) nem sokat mond. Míg a gazdasági értékelésre többé-kevésbé felkészültek azon biztosítók, melyek anyavállalatuk számára készítenek IFRS beszámolót, vagy jelentenek bizonyos adatokat, a közzétételi követelményeknek való megfelelésre még nem, vagy csak alig kezdték el a felkészülést.

11 biztosító készít IFRS alapú beszámolót. Részben ennek illetve az ún. Embedded Value számításoknak, részben az eddigi hatástanulmányoknak köszönhetően a nagyobb biztosítók felkészültek a gazdasági értékelésre, és szükségesnek is látják az erre való áttérést.

Az irányelv elfogadásával a jelenlegi, alapvetően a számviteli közzétételi kötelezettségen túlmutató, a biztosító belső folyamatait, saját értékeléseit jobban megmutató közzétételi követelmények születtek meg. A hazai biztosítók nagy része ezen a téren még csak az ide vonatkozó szabályok tanulmányozásánál tart, de a magukat felkészültnek tartó biztosítók válaszaiból se köszön vissza a vállalatirányítási rendszer teljes bemutatását és megfelelőségének értékelését a társaság kockázati profilja szempontjából bemutató közzétételi politika kialakítása.

Tartalékolás, tőkeszükséglet-számítás, modellezés (11-13): Mivel az eddigi hatástanulmányok erre a területre fókuszáltak, és a QIS-ekben a részvételi arány elég magas volt, így a felmérésből az rajzolódott ki, hogy ezen a területen a legelőrehaladottabb a felkészültség. Összességében elmondható, hogy az aktuáriusi terület látja az előttük tornyosuló feladatokat és többnyire hozzá is láttak azok megoldásához. A piac átlagos felkészültsége ezen kérdések körében több, mint 60%-osnak mondható, de ha az egyes mutatókat a biztosítók piaci részarányával súlyozzuk, akkor több, mint 80%-os, azaz igen jó a piac felkészültsége aktuáriusi téren.

Nem meglepő módon a legnagyobb biztosítók a legfelkészültebbek, de a viszonylag kisebb piaci részesedésű biztosítók közül is (a kapott válaszok alapján) páran felkészültnek mondhatók az irányelv szerinti tartalékolás szempontjából.

Tőke (tőkeelemek, szavatoló tőkeszükséglet számítás) (14-19): Csak egy biztosító tervezi 2. és 3. szintű tőkeelemek, illetve két biztosító tervezi kiegészítő tőkeelemek bevonását a szavatoló tőke fedezetébe.

A statisztikai háttér fejlesztéséről szóló kérdéseinkre (13. és 17.) kaptuk a legpozitívabb válaszokat, azaz a biztosítási piacnak rendelkezésére állnak megfelelő adatok, illetve kezelik azok esetleges hiányát. Az más kérdés, hogy mivel relatíve fiatal a hazai piac sokszor nincsenek megfelelő hosszúságú idősorai.

12 biztosító tervezi a szavatoló tőkeszükséglet számításához teljes, vagy részleges belső modell alkalmazását. Ezen biztosítók szavatoló tőkeszükséglete 2009 végén a teljes piac tőkeszükségletének 70%-át tette ki, összes rendelkezésre álló szavatoló tőkéjük pedig a piacénak 74%-a volt, azaz a tervek szerint a hazai biztosítási piac tőkeszükségletének csaknem háromnegyedét belső modell alapján határozza majd meg a piac. A 12 belső modell közül jónéhány az anyacégeké, ezek közül a 6 nagyobb belső modell pre-applikációjában részt vesz a felügyelet (amennyiben ilyen irányú igény érkezik az anyacég felügyelete oldaláról). A hazai felkészülés érdekében a felügyelet kétoldalú konzultációs folyamat keretében is megkezdte négy biztosító tervezett belső modelljének megismerését.

Többletráfordítás, megfelelési kockázat (20-21): A legtöbb biztosító még nem számszerűsítette az új irányelv miatt keletkező többletráfordításait, legtöbbjük humán erőforrás keret bővítésére költ majd. Megfelelési kockázatot többnyire nem látnak.

Általánosságokon kívül – erőforrás növelés – csak páran számolnak be a Szolvencia II projekt következtében felmerülő konkrét többletköltség felmerüléséről. A felügyelet ezúton is szeretné ismételten felhívni a figyelmet a CEIOPS honlapján nyomon követhető vitaanyagokra (<http://www.ceiops.eu/content/view/14/18/>), ahol például az 58-as sorszámú – azóta javaslatná lett – anyagban jelentős változtatási követelmények körvonalazódnak a felügyeleti adatszolgáltatás terén. Többek között e javaslatból is látható, hogy az eddigieken túlmenő – többnyire inkább csupán szemléletmód- illetve módszertanváltást megkövetelő változtatásokon túl – a biztosítóknak jelentős informatikai fejlesztésekre is szükségük lehet.

A felügyelet ezúton is köszöni a felmérésben való részvételt, és szeretné ismételten felhívni a figyelmet a CEIOPS honlapján nyomon követhető vitaanyagokra, javaslatokra illetve a QIS5 hatástanulmány már megismerhető anyagaira (a QIS5 specifikáció témájában a felügyelet június folyamán piaci konzultációt tervez):

<http://www.ceiops.eu/content/view/14/18/>

http://ec.europa.eu/internal_market/insurance/docs/solvency/qis5/draft-technical-specifications_en.pdf

<http://www.ceiops.eu/media/files/publications/submissionstotheec/CEIOPS-Calibration-paper-Solvency-II.pdf>

Melléklet: a kérdőív

1. A Biztosító milyen lépéseket, szervezeti és működéseiben milyen változtatásokat tervez annak érdekében, hogy a vállalatirányítással kapcsolatos követelményeknek megfeleljen?
2. A Biztosító milyen lépéseket, szervezeti és működéseiben milyen változtatásokat tervez annak érdekében, hogy a kockázati menedzsmenttel kapcsolatos követelményeknek megfeleljen?
3. Tervezik-e Vezető Kockázati Menedzser (CRO) pozíció létrehozását, illetve ha igen, akkor ez a személy tagja lesz-e a Biztosító legfőbb döntéshozó testületének (Igazgatóságnak, Intéző Bizottságnak)?
4. Milyen elképzelései vannak a Biztosítónak a saját kockázat és szolvenciaértékelés alkalmazására?
5. Tervezi-e a Biztosító önálló ún. Megfelelési (compliance) terület, szervezeti egység felállítását?
6. Tervezi-e a Biztosító az aktuáriusi terület átalakítását felelősségi kör illetve szervezeti elhelyezkedés tekintetében, különös tekintettel a kialakítandó kockázatkezelési feladatkörre?
7. Milyen lépéseket tervez a biztosító a közzétételi követelményeknek való megfelelésre?
8. Készít-e jelenleg IFRS alapú beszámolót a Biztosító?
9. Ha készít IFRS alapú beszámolót, akkor él-e minden esetben a valós értékelési opcióval?
10. Milyen módon készül fel a gazdasági értékelés végrehajtására?
11. Milyen problémákat lát a biztosító az új követelményeknek megfelelő tartalékértékelések elvégzése terén?
12. A tartalékértékelésekhez alkalmazni kíván-e a biztosító egyszerűsítő számításokat, ha igen melyeket?
13. Mely területeken szükséges a statisztikai háttér fejlesztése és milyen módon kívánja ezt kezelni a Biztosító?
14. Tervezi-e a biztosító 2. és 3. szintű tőkeelemek bevonását a rendelkezésre álló szavatoló tőkébe?
15. Tervezi-e a biztosító kiegészítő tőkeelemek bevonását a rendelkezésre álló szavatoló tőkébe?
16. Milyen lépéseket tervez a biztosító a standard modell alkalmazására?
17. Mely modulok kivitelezése során számol nehézséggel a statisztikai háttér esetében?
18. Tervezi-e a biztosító teljes vagy részleges belső modell használatát?
19. Amennyiben tervezik belső modell használatát, mi a belső modell bevezetésének és engedélyezésének tervezett ütemezése?
20. Összesítetten milyen többlet ráfordításokkal számolnak a Szolvencia II követelményrendszerének való megfelelés miatt?
21. A kiemelt területeken felül melyik témákban, követelményekben látnak megfelelési kockázatot?